

Jedním ze symbolů čehokoliv živého, tedy i člověka, je často zelený strom – strom, z něhož vidíme jen kmen a korunu, který má ale – a to v první řadě – pevné kořeny. Kořeny, které pojí strom se zemí, s podložím, kořeny, které jsou vazbou stromu s ostatním světem. Teprve z těchto kořenů vyrůstá celý strom, teprve má-li pevné kořeny, může nést ovoce, zelenat se a být plodný. Tyto dvě části stromu jsou také částmi každého z nás: vztahy a koruna stromu, která vyzařuje do dále život.

Vztahy jsou tím, čemu je třeba se naučit v rodině. Psychologie říká, že prvních třicet let života člověk tvoří vztahy, nachází své místo ve světě – a další léta svého života má být plodný, přinášet užitek, a to jakýmkoliv způsobem. Jestliže ale člověk nevybuduje v mládí dobré a zdravé vztahy, nestane se nikdy stromem, který nese ovoce. A v tom je právě moc a zodpovědnost rodiny: pomáhat tvořit vztahy – s druhými lidmi i s Bohem. Protože co je člověk? Co jej nejlépe vystihuje? Jsou nedostatečné všechny definice, které redukuje člověka na soustavu kostí, svalů nebo chemických procesů – člověk je mnohem víc! Rozvinutého a dospělého člověka vystihují snad nejlíp právě vztahy – síť vazeb, skrze které člověk žije: co je život bez vztahů? Není to víc než přežívání na vyprahlé poušti, je to trápení bez budoucnosti, bez naděje na změnu, bez vidiny jakékoliv naděje před sebou.

Myslím, že takový proces lidského zrání a navazování vztahů nám nastiňuje i dnešní úryvek evangelia – zkusme se nad ním zastavit: 12 let, kdy se Ježíš ztrácí, je v židovské kultuře věkem dospělosti muže, kdy se s ním začíná počítat jako se samostatně jednajícím a rozhodujícím. A tak když jde Marie s Josefem zpět z Jeruzaléma, nějaký čas jim to nevadí, že Ježíš není s nimi, vždyť už je velký (říkají si). Pak je to už ale dlouho, co se jim neozval, co jej neviděli, a tak jej začínají hledat – a ne jen tak leckde: hledají ho mezi příbuznými, mezi jeho známými, v prostředí, s nímž malý Ježíš navazuje vztahy a do nějž vrůstá. A až poté, co Ježíš mluví v chrámu s učenci, až když se setkává v chrámu se svým pravým otcem, Bohem, a tak nalézá klid v srdci, se pokojně vrací domů. Nepřipomíná nám toto vzdalování dospívajícího dítěte a jeho hledání rodiči to, co se odehrává

v každé rodině, když dítě dospívá? Z toho našeho lidského pohledu bychom tedy mohli říct, že Svatá rodina prožívala to samé, co všichni. Období vzdálení dítěte od rodičů, období hledání odpovědí na své životní otázky – a poté pokojný návrat domů. Předpokládá to ovšem otevřenost a pochopení rodičů.

Před několika týdny se objevila v novinách zpráva ze Švédska: dětem zakrývají rozdílnost pohlaví, tvoří pohádky a hračky s neutrálními hrdiny, uměle byl do jazyka vložen střední, neutrální, rod – a z rozdílu mezi mužem a ženou se dělá jen společenský předsudek. Člověk se stává tím, kdo o sobě chce rozhodnout, kým bude. Dnes je popírána jasná rozdílnost mezi ženami a muži – stačí vzpomenout na styl oblékání, jednání – zženštilí muži a zmužštilé ženy. A před tímto stíráním varuje ve svém vánočním projevu k římské kúrii také papež Benedikt: když říká, že toto popírání jasných rozdílů mezi muži a ženami vede k vytracení základních postav společnosti: otec, matka, dítě - přestává se vnímat rodina jako něco opravdu jistého a důležitého – jenže tím jde lidstvo proti sobě samému – boří základy své existence.

Jak vysvětlit úkol rodičů? Každý stát, aby dobře fungoval, musí mít několik nejvyšších úřadů, které rozhodují a vedou občany. I v rodině je třeba mít taková dvě ministerstva: ministerstvo vnitra/spravedlnosti a ministerstvo slitování. Dva úkoly rodičů, které každé dítě potřebuje: dostatek spravedlnosti a někdy i přísnosti, ale také dost slitování. Kdybychom chtěli jít v tomto srovnání státu a rodiny trochu dál: nenajdeme moc států či politiků, kteří by byli ochotní přiznat vlastní vinu, uznat, že chybovali (a pokračují v těchto tvrzeních i poté, co se ukazuje spousta důkazů proti nim) – nemohlo nebo nemělo by tomu v rodinách být trochu jinak? Nemohlo by být jedním z nejvzácnějších darů pro vlastní dítě ukázat, že ani matka ani otec nejsou absolutně neomylní? Byla by to slabost, přiznat vlastní chybu před dětmi, anebo velká posila a příklad pro dospělost jejich potomků?